

BAEXEM

MOLEN-NIEUWSBRIEF

NUMMER: 20 11/2023

HEYTHUYSEN

In gebruikstelling van de St. Antonius molen op 14 oktober 1973.

Het was in oktober jl. 50 jaar geleden dat de St. Antonius molen weer geopend werd na een grondige restauratie.

Als bouwjaar van deze molen geldt het jaar 1861, ofschoon de funderingswerken reeds in 1858 gereed waren en Bernard Geenen al in 1857 een bouwvergunning aanvraag. Uit meerdere gegevens blijkt dat er in 1861 gemalen werd.

De molen is steeds eigendom geweest van de familie Geenen. Door erving is de molen in bezit gekomen van de families Houtappel en van Liebergen.

In de volksmond werd de molen "de meule van Coenen" genoemd.

Dit omdat de familie Coenen ruim 90 jaar in en bij de molen hun maalderijen en voederbedrijven geëxploiteerd hebben.

Als eerste pachter van de windmolen vestigde zich op 7 mei 1880 Antonius Hubertus Coenen in het molenaarshuis aan de " St. Jansstraat A 85" , de huidige St. Antoniusstraat. Zijn voorgangers waren geen pachters, maar werkten als molenaar in dienst van de Geenen's , die branders (jeneverstokers) waren. Van graanhandel zullen ze dus wel op de hoogte zijn geweest zijn, maar graan malen moesten zij aan een knecht- molenaar overlaten.

Antonius H. Coenen was getrouwd met Maria A. Peeters vanuit Maasbree. Wellicht heeft hij daar als molenaarsgezel gewerkt. Hij was geboren in Nunhem. Zijn eerste knecht was zijn broer Ludovicus Coenen. Toen Antonius Coenen in 1923 overleed, volgden zijn zoons Johannes en Antonius hem op. Johannes (Sjang) heeft vele jaren voor de molenaars in de gehele omgeving de gezamenlijke inkoop van granen gedaan. Antonius (Toon) daarentegen specialiseerde zich in het malen. Hij was de mulder die aan de molen zijn hart had verpand. Onder zijn leiding hebben verscheidene jonge mannen het molenaars vak geleerd. Een van hen J. R. van der Borgh. Met een kleine onderbreking is hij vanaf 1929 tot begin 1973 bij de firma Coenen in dienst geweest.

Sedert het overlijden van Sjang (1963) en Toon (1964) worden de bedrijven voortgezet door de derde generatie Coenen. De windmolen zelf is sedert het begin der jaren vijftig niet meer in gebruik, deels doordat elektrische molens beter voldeden, deels omdat men zich meer op mengvoeders e.d. was gaan toeleggen.

Het stilleggen betekende voor de molen het begin van het verval. Was de toestand in 1957 nog "goed" te noemen, in 1960 was dat niet meer het geval.

Een noodzakelijke reparatie, getaxeerd op Fl. 15.000,=, werd niet uitgevoerd daar Mevr. Van Liebergen-Houtappel een dergelijke uitgave niet verantwoord vond, ook al omdat de firma Coenen de molen niet zou gaan gebruiken. In de navolgende jaren werden slechts maatregelen genomen om gevaar voor de omgeving af te wenden.

Regen, weer en wind, maar ook "onbevoegden" hadden de molen in- en uitwendig reeds zwaar beschadigd, toen in 1969 de redding kwam. De molen werd aangekocht door de Gemeente. Nog datzelfde jaar werden enkele werkzaamheden uitgevoerd ter voorkoming van verder verval. Enkele jaren later volgde de algehele restauratie uitgevoerd door de makers Gebroeders Adriaens uit Weert.

Enkele technische gegevens.

De 19 meter hoge romp van de molen is opgetrokken in baksteen. De zware muren hebben beneden een dikte van 90 cm en zijn boven 55 cm dik.

De gietijzeren bovenas is in de periode 1942-1943 vervangen omdat de vorige het had begeven, ten gevolge van het breken van een van de wiken.

In de oorspronkelijke toestand is de St. Antoniusmolen waarschijnlijk niet alleen graanmolen geweest, maar ook oliemolen. Men gaat ervan uit dat gedeelte in 1880 gesloopt is.

Tot 1886 werd er alleen door windkracht gemalen met twee steenkoppels. In dat jaar werd een stoommachine geplaatst, welke eveneens moest dienen voor de aandrijving van twee steenkoppels. Deze stoommachine werd in 1927 vervangen door een elektromotor van 25 PK, waarop het steenkoppel draaide dat nu nog in de onderbouw staat.

De Tweede Wereldoorlog

Tot 1944 had Heythuysen 2 windmolens, te weten de St. Antonius molen en de molen van "Van de Eertwegh" aan de Kloosterstraat. De molen op de Kloosterstraat heeft maar 40 jaar bestaan. Op 15 november 1944 hebben de

Duitsers de molen laten springen. Het eveneens in 1904 gebouwde molenhuis bleef gespaard. Het volgende object dat die dag moest verdwijnen was de Koukerbrug. Er schijnt echter iets niet in orde te zijn met dynamietlading. Het karwei duurt veel langer dan voorzien. De tijd wordt kostbaar, achter Leveroy naderen de eerste tanks van de bevrijders. Onverrichter zake vertrekt het "sprengcommando" op de Kouk en haast zich naar de parochie kerk. Haastig gaan de Duitsers de toren in, niet wetend van de eerder aangebrachte boobytrap. Bij het openen van de toegangsdeur tot de toren volgt een ontploffing waardoor een der soldaten een hand wordt afgerukt. Hevig geschrokken verlaten de soldaten met de zwaar gewonde de toren. Op de Walk wordt eerste hulp verleend. Vervolgens gaan ze per fiets naar Roggel, in de hoop een dokter aan te treffen. Ook het "Sprengkommando" aan de St. Antonius molen moet het begonnen werk staken. Er is geen tijd meer en in Roggel wachten nog andere molens en de kerktoren. Om vier uur in de namiddag ziet heel Heythuysen de lang verwachte bevrijders.

Zo zijn de kerktoren, de St. Antoniusmolen en de Koukerbrug van een vernietiging gespaard gebleven.

In 1973 is er een gedenkboekje uitgegeven ter herinnering aan de in gebruikstelling van de St. Antoniusmolen. In dit boekwerkje de geschiedenis van deze en andere molens en aandacht aan o.a. de eigenaren, mulders, techniek, restauraties en verdere anekdotes.

Het boekwerkje is te koop op de St. Antonius molen voor 4,= euro.

Wilt u ook iets in deze Molen-Nieuwsbrief plaatsen ?? Neem dan contact op met: molennieuwsbrief@gmail.com
In samenwerking met Frans Verstappen & Joël Kerbel

De Aurora en St. Antonius molen al 50 jaar draaiende gehouden door enthousiaste vrijwilligers.